

NIKOLÉNYI ISTVÁN

A SZEGEDI JÁTÉKOK JUBILEUMI ÉVADJÁRÓL

Az utca forgalma rugalmasan, ha nem is nyomtalanul, visszaapadt szokott hétköznapijaira. Néhány nappal a gálaest után csak kopott festékes plakátok, elhagyott szállodai számlák, a Dóm tér néptelen kulisszái közt matató-pakoló díszletmunkások, meg a langyosabb menetrenddel is szorgalmasan tovaördülő mikrobuszok — padjain kényelmesen nyújtózó utószezon vendégek — emlékeztettek Szegeden egy minden eddiginél gazdagabb fesztiválnyar jubileumi hónapjára. A krónikásnak ugyancsak akad jegyeznivalója. Akad, hiszen tíz esztendő mérlegét kiállítani, serpenyőiben gondosan disztigválni, minden szempontra odafigyelni — szinte lehetetlen. A számvetés, aprólékos-összegző statisztikák, hivatalos menetlevéllel már nyilvánosságra jutottak, ám e helyütt százalékszámításnál, számtengernél, egymásra mutogató adathalmaznál szerencsésebb a fesztivál első és tizedik nyárvégéről néhány sarkalatos tényadatot, csupán rideg betűközlelre, ideírni: beszéljenek önmaguk helyett.

1959-ben, a játékok felújításakor, a Dóm téri nyáridény köztudomásúan szinte önmaga jelentette az ünnepi hetek fogalmát. Szerény társként pipiskedett a téri esték népszerűsége mellé az ipari vásár és kiállítás, a bécsi VIT-re kacsintó fiatalok helyi karneválja, meg néhány kisebb jelentőségű tárlat, kiállítás. Idén, a játékokat kísérő közel 80 kulturális, sport- és egyéb jellegű rendezvény külön-külön is életerős, szervezett formájú, standard programjává vált az ünnepi heteknek. Elég csupán emlékeztetni a szakszervezeti néptáncfesztiválra, az ősziarack-, bor- és virágkiállításokra, az ipari vásárra, vagy a IX. Nyári Tárlatra; az iparművészeti kiállításra, a fotoszalonna, a pedagógiai nyári egyetemre, az ifjúsági napokra, a néprajzi filmszemlére, az eszperantó szemináriumra, az ipari tudományos konferenciára, a nemzetközi turista találkozóra, az orgonaestekre és ORI-rendezvényekre. Lett legyen jelentőségük, alkalmi vagy széles körű vonzerejük változékony, hullámzó — a város pillanatnyi teherbírását, képességeit mindenestre alaposan próbára tették; valósággal felemésztették. 1959-ben 16 előadáson közel 90 ezren szorongtak a Dóm téri „lelátókon”; az országból 43 buszjárat, Budapestről négy alkalommal 6—6 ezres különvonat, 19 repülőjárat érkezett — s a csúcsforgalmi napokon 3 ezernyire dagadt idegenforgalmat mindössze 315 ténylegesen meglévő szálláshelyre zsúfoltak. Külföldről 907-en látogattak a városba.

Tavaly 300 ezren, idén több mint 400 ezren jöttek Szegedre — fele arányban külföldről. Átutaztak a városon, vagy csak ebédre maradtak, esetleg több rendezvényt, előadást láttak — kideríthetetlen. Ám néhány idegenforgalmi adat többet sejtet. A rendezvényeket „hivatalosan” 324 ezer 488-an látták, a kulturális kiállításokat 46 ezren, az ipari vásárt 80 ezren, az ősziarack- és borkiállítását 19 ezren, a kereskedelmi kiállításokat 40 ezren, az eszperantó szemináriumot, nyári egyetemet, sportrendezvényeket 71 ezren, a műsoros találkozót 72 ezren. Száz nemzet útlevelel fogadtak turistákat, 80 százalékban a szocialista országokból, zömmel a szomszédos Jugoszláviából. Belföldről több mint 50 ezren, külföldről 16—17 ezren igényeltek szállást. Két ízben, a szombat, vasárnap csúcsforgalomban, 6 ezer fölött — így a rendelkezésre álló 5 ezer szállás helyett Szeged környékének alkalmi szobáival kellett pótolni.

Ennyit az adatokról, a tizedik nyarára érett Szegedi Ünnepi Hetek „jubileumi” forgalmáról.

Ezen sorok írója természetesen nem vállalkozhat a teljes fesztivál értékelésére. Sőt, előjáróban érdemes mindjárt elhatárolni a fesztivál és a szabadtéri játékok fogalmát. Sokan, főleg külföldiek, nehezen igazodnak el a két szó jelentéstartalmán,

jószereivel nem tudják hova tenni a szegedi nyarat. Maria Biesu, az Aida címszerepében bemutatkozott kisinyovi énekesnő például elmondta: hallott már a szegedi fesztiválról, de meglepetéssel, örömmel vette tudomásul, hogy itt komoly zenei, operai előadások folynak, egyáltalán színház is működik. Valamiféle kulturális-zenés-táncos-énekes baráti találkozóknak: a szomszédos népek (küldöttei) nagy összejövetelének hitte a szegedi fesztivált. Hogy erről is beszéltek már, hogy a Duna menti országok sereg-szemléjének gondolatát kezdetől befogalmazzák az ünnepi hetek eszmei célkitűzé-seibe — más kérdés. Maradjunk tehát a realitások talaján, s most, az ünnepi hetektől elvonatkoztatva, pusztán a felújított Dóm téri játékokról essék szó. Arról a rendez-vénysorozatról, ami tíz esztendeje elindította, azóta is garantálja, kijelöli, meghatá-rozza a teljes szegedi nyár legkülönfélébb eseményeinek alapvető profilját.

Az évad Budapesté, a nyár Szegedé. Most, a tizedik játékok után — egyszerű tényr regisztrál a megállapítás. Tíz esztendő kellett: vitázók és fontoskodók, közönyösek és bírálók, magasztalók és lepislogók polifóniája, többszólamú kórusa, hogy belőle végre unisonóban nyugtazza közvélemény és kritika: nyaranta Szegedre költözik a hazai színjátszás színe-jeva. Az elmúlt hetekig gyűrűző véleményekben, értékelő megnyilatkozásokban senki sem akadékoskodik útmenti jelzőtáblákért, hogy az ideérkezők vajon eligazodnak-e a városra kanyarodó aszfalton. Lebecsülhetően kevesek méltatlankodnak ellenpróbákért, akár Margitszigetért, akár az országszerte divatosan virágba boruló, tájakhoz, népszokásokhoz hangolt helyi fesztiválokért: a szombathelyi Iseumért, a debreceni virágkarneválért, a gyulai, siklósi várjátékokért stb. A szegedi fesztivál nem veszélyeztet, nem zavarhatja a partnerek sikerét — és viszont. Sőt, a hozzászólók, véleményezőök néhány neves szólistája már félhanggal feljebb is transzponált: arról polemizál, vajon eljutott-e a szegedi játékok művészi rangja, tekintélye az európai élvonalhoz. Helyzetjelentést javasolnak a világ szabadtéri platformjáról, jegyzik-e listán a szegedi Dóm színházat, s ha (talán) igen, milyen az ázsíója.

Válasz helyett nézzünk körül a téren. A technikai apparátus már két hónappal a harsonák szignálja előtt kiköltözik. Beindul a díszletgyár: asztalosok, szabók, festők látnak dologhoz, több mint tíz szakma háromszáz serény kezű munkása. Lépcsősorok, várfalak, kulisszák, hatalmas méretű félköríves háttérfalak készülnek — hozzá 35 mázsa festéket, 20 mázsa enyvet, 80 köbméter faanyagot, 8 ezer négyzetméter vásznat használtak fel — csupán az idén. A világosítók 42 főnyi stábjá 160 reflektorral keveri. ki a fénytérképet, a fényorgonán 120 áramkörhöz összesen 1200 „fényviszony” — alagútsötétől délvilágos nappalig — jelei tárolhatók. Működtetésük egyszerű gombnyomással történik. A villamossági szakemberek akkora elektromos berendezést készítenek elő, amelynek áramfogyasztása esténként Kiskundorozsma villanyszükségletével vetekszik. Stabil, alaposan kiépített erősítőberendezés, s a színpad alagsorában meg a Dóm oldalán elhelyezett öltözőhelyiségek, raktárak tartoznak még a technikai készlethez. Valamennyire együttvéve használják a sokat emlegetett, sokat koptatott kifejezést: monumentális, látványos.

Igy némiképp kijelölhető, elhatárolható a Szegedi Szabadtéri Játékok jellege, *művészi vénája* is a kőszínháztól. Ide csak monstreprodukciónak, nagy térábrákkal operáló, tömegeket mozgó színház — és általánosságra kiszélesítve, mégis kategorikusan leegyszerűsítve — népszínház való. Népstadion-játékok, szélesvásznú színház. Úgy látszik, végképp eldőlt, megállapodott a kőszínház-népszínház vita, amit a dóm méretei és egyéb rekvizitumai (főképp az erősítőberendezéseknek a hagyományos színházszemlélettel sűrűlő, művészi produkciókba belejátszó, azokat némiképp deformáló szerepe) kavartak. A filozófáló Madáchot kozmikus Tragédia, a kamara Hamlet-el látványos Shakespeare-dráma váltotta fel — rendezői koncepcióban, díszletképben, egyöntetű színhatásokat kereső jelmezekben, színészi játéktípusban egyaránt. Csakhogy a tradíciók, az előadásra választott darabok alapvető természete ekkora freskó-körülményekben is mindig visszahívottel magából valamit. S ebből kettős probléma fakad: vagy az ellentmondásokat speciális rendezéssel, megfelelően alkalmazott, értelmezett színjátszással, pontosabban a feladatok különlegességéhez, nagyságához fel-növő művészegyéniségekkel áthidalni, vagy a műsorok megválasztási körét eleve le-szűkíteni, a nagyszínpadi — mikrofonokon átszínezett hangeffektusokkal is hatást keltő — darabokra. Tíz esztendő repertoárja igazolja: mindkettővel próbálkoztak. S ugyanez a repertoár tanúsítja: igazi sikert legtöbbször a kifejtetten térre való, nagy méretekre is lendületesen, harmonikusan kiterjeszhető művekkel, a *saját szövegtükből* és éreztakmentesen felnagyítható darabokkal arattak. Bizonyos értelemben legtöbb alkotás elé nagyítólenyce állítható, de kevés bírja ezt minden ízében, korpépében, hangulatvilágában, főleg, ha összekötő patentokat keresünk még a templomtér további

körülményeihez: barnás-vöröses kolorithatásához, árkádjaihoz, kultikus atmoszférájához. Így csontozódott ki elhatározó alapelvként: csak megfelelő műsorválasztással, térre való darabokkal érdemes játéknaptárt szerkeszteni. És így kerítették körül egy rendes színházi programtervnél kurtább átmérőjű körrel a szabadtéri játékok reper-toárját, így kerültek színlapra, egy-két éves hallótávolságon belül többször is, ugyan-azok a darabok. Az idei műsor, jubileumra szánva, kifejezetten hagyományokból táplálkozott: a Bánk bán negyedszer, a Rigai Balett képviselte szovjet együttes hatodszor, a János vitéz s az Aida harmadszor, az Állami Népi Együttes pedig ötödik alkalommal kapott meghívást. S a jövő esztendőre pillantva (Háry János, Carmen, Az ember tra-gédiája, egy szovjet balett-társulattól a Bahcsiszeráji szökőkút, s az Állami Népi Együttestől a Jeles napok) sem találni izgalmas, új színeket — legfeljebb a már ko-rábbról vajdó, végre elfogadott Carmen premiért, és (látatlanul ítélve) az Aszafjev-balettet nevezhetjük annak.

Járt utat járatanért... Fenyéget a fáma, de végül is nem lenne haszontalan fon-tolóra venni, mi ér többet perspektivikusan: egy lerágott kormű, öklömnyi reper-toár, vagy esetenként óvatosan utánakémkedni a járatlan ösvényeknek. Egyáltalán mit nevezhetünk járatlannak? Valós a hiedelem, többet, nagyobb dzsungelt vélünk a kelle-ténél. Ezen lapokon előttem szóló kolléga, a „Tíz szegedi nyár” fesztivál-kiskronikáját összefoglaló Sz. Simon István is felteszi a kérdést — és nyitva hagyja. Természetesen, hiszen nem neki kell lezárni. Sőt, semmiképp sem szabad lezárni: vitatkozni, érvelni szükséges mellette, akár ellene. De a vélemények szó- és betűpárbajából azért vala-miféle konstruktív javaslatokat is asztalra kellene tenni. Tudomásom szerint már asz-talon vannak: terveznek, kalkulálnak, mérlegelnek, kísérleteznek a játékok igazgató-ságán. S bár ilyenkor jelentős anyagi tényezők jutnak szerephez — bízunk benne, nem eredménytelenül. Egyelőre azonban indokolt álláspontok magyarázzák a játékok jelen struktúráját: a kísérletezés kockázatának vállalása szükségtelen, a szabadtéri népszínház jellege nem tűr meg felelőtlen próbálkozásokat, hazárdirozást. A korrekció lehetősége ugyanis a rövid fesztivál időnyben szinte minimális. A tízhónapos kőszín-ház még elbír néhány sikertelen kísérletet, a józan számításokkal előre nem látható bukást is vállalhatja, ha elgondolását az újszerűség az évadi menetrendfrissítés szán-déka diktálja — a szabadtéri szezonszínház aligha. Így vélekednek a játékok igazgató-ságán, s ez a tendenciózus magatartás egyáltalán nem gyökértelen: intő példával az évtizedes múlt néhány kudarcra figyelmeztet. Am a passzív óvatosság szüntelen magá-ban rejtje a merevség, sablonszerűség veszélyeit. A kísérletvita ezért, megfelelő sze-repeken át, továbbra is maradjon nyitott, hiszen kívánatos lenne a négy-öt premieres színlapon *legalább egyetlen* izgalmas pontot, érzékeny, vállalkozó szellemű bemutatót találni.

Adatokkal: számokkal talán sikerült fentebb érzékeltetni, a szegedi szabadtéri technikai potenciája eredményesen kacérkodik a rangosabb, európai fesztiválszínvo-nallal. A téren megfordult külföldi vendégek, világjáró művészek kijelentései, nyilatkozatai — ha róluk le is hántjuk a kötelező udvariaskodások felsőfokait — egyértel-műen tanúskodnak érte. (Igor Mojszejev tavaly, vezető szovjet napilapokban jegyez-te meg: világkörüli útjuk során a szegedi tancpláton talált legoptimálisabb feltételeket!) A kérdés nehezebb, problematikusabb része viszont: mennyiben nevezhető művé-szilég európai — *horribile dictu* — világszínvonalnak, ami nyaranta a szegedi dóm-színpadon történik. Generálisan meghatározó szerepet — sajnos — az anyagiakra kell hárítani. A technikai feltételek viszonylag „olcsón” beszerezhetők, amennyiben java részük egyszeri vásárlással — hozzá a felújítási hőskorban még alaposan igényelt tár-sadalmi munkaórákkal — letudhatók. A művészi feltételeket viszont folyvást elő kell teremteni, a szó legszorosabb értelmében meg kell venni: dollárokért, forintokért. S tekintve, hogy minden hazai színház, így a szegedi szabadtéri is, állami támogatással dolgozik — erről felesleges most szólni. (Még akkor is meddő, ha köztudomásúan a szegedi játékok az egyik legkevésbé ráfizetéses színházi vállalkozása az országnak!) Marad tehát elemzési szempontnak: hogyan sáfárkodunk az adott művészeti feltételek-kel. Gyorsan szögezzük le: *ezen feltételek az előadások döntő többségében koránt sin-csenek világszínvonalon*. Amit a szegedi nyár művészileg tenni képes — nem számít-ható még közvetlenül a legelső európai vonalhoz sem. Funkcióját inkább ott találja, hogy karrierjük küszöbén tartó biztató tehetségeket, szárnyukat bontogató szólistákat, jobbára énekeseket keres elő — használjuk bátran a kifejezést: fedez fel — a hazai kö-zönség, s kicsit messzebbre célozva, az európai, világszínpadok számára. Olyanokat, akiket később is visszavár, s akik elviszik magukkal a szegedi játékok névkártyáját. Ilyen vendégművészek szinte emlékeztetőből sorolhatók: Bruno Prevedi, Gyuszelev,

Gyurgyevka Csakarevics, Virginia Gordoni; idén pedig Maria Biesu és a másodszer hallott Peter Glossop. Bármily furcsa, a kényszerű hagyományon szerezzenmosdató igyekezet lenne túljutni. Egyszerűen nem kifizető. Ahogy elhallgatjuk innen-onnan a kősa híreket az operaszínpadok legfényesebb csillagainak állhatatlan jellemvonásáról, a „megbízhatóságról”, s ahogy tapasztaljuk nyaranta, hogy legnevesebbként hívtó vendégművészek — hangi fáradtságtól vagy a szegedi levegőtől, a szabadtéri kétség-telenül nagyobb kívánalmaitól? — indiszponáltsággal küszködnek (Bruno Prevedi, Juan Oncina, Pedro Lavirgen), bizony megbocsáthatatlan kockázat anyagilag csupán rájuk, esetleg náluknál nagyobb — drágább sztárokra kihegyezni valamely opera előadásának sorsát. A jelenlegi út járható: válogassunk „szabadtéri” hangokat, akár olcsóbb tehetségeket, még ha pillanatnyilag nem is jegyzik őket az élvonalban. (Telitalát azért könnyen akad, elég Nicolae Herlea, Peter Glossop, Nikola Nikolov, Amy Shuard, Luigi Ottolini, Zenaida Pally, Elena Cernei nevét említeni.)

Végeredményben pedig: a korszerű követelményeknek sem akkor felel meg egy bemutató, ha cím- vagy valamely főbb szereplője nagy név, kiváló művész. Kulcsfontosságú a produkció egésze, az ansamble. Milyen epizódszereplők, kórus, statisztéria mozog a színpadon, milyen a rendezés, a díszletezés, a jelmezek, balett-, táncbetétek, milyen a zenekar, a karmester stb. Ismét az operáról és általában a zenés darabokról szólunk elsősorban, hiszen ehhez szükséges a legsokoldalúbb körülményeket rendben tartálni. A kisebb szólószerepekhez általában vezető fővárosi és szegedi művészeket szerződtetnek, akik az esetek többségében megfelelnek a bizalomnak: képességeik, tudásuk szerint, hallott-látott teljesítményük alapján nem ritkán külföldi partnereik mellé, sőt fölé nőnek. Az ideai Aidában például több fővárosi kritika Komlóssy Erzsébetet rangsorolta első helyre, de ki vitatná Gregor József főpapjának vagy Sinkó György és Karikó Teréz magas színvonalú közreműködésének a legjobbakkal vetekedő értékét. A kórus idén először nőtt feladatára magaslátára — hivatásos énekesek, operaházi tagok segítségével végre kiegyenlített hangzású, egységes, ütőképes gárdát sikerült összeállítani: Szalay Miklós karigazgatónak a korábbi éveknél hálásabb feladat marad lehetőség. (Mikó András sajtóértékelésben tréfásan célzott rá, tudomása szerint csak az NDK-ban szervezik körültekintően, mint a színház valamennyi tartozékát, a statisztériát is.) Az Aida bevonulási jelenetében a harci jelvényekkel masírozó tízéves gyerekek látványa eléggé valószínűtlen, de mondhatni rendezői bravúr kellett ahhoz is, hogy Mikó András a kért létszám felével, kétszázhatvan statisztával felkeltesse egy pompázatos győzelmi ünnepély illúzióját. Elejtett megjegyzésekből, tavalyi kritikákból emlékszem, idén sem lehet szó nélkül hagyni néhány ifjonti jelmezruhás fegyelmeztelenségét, ami a Don Carlos bemutatóját vagy most az Aida tömegjeleneteit zavarta. Bosszantó, mert könnyen elkerülhető.

Persze nem csupán ők, általában az együttesek mérséklődő lelkesedése, fáradó érzékenysége, múlt fellépési izgalma adja az okot: egyszer utána kellene nézni a premiereket követő előadások minőségének. Gyakran a szöveglísta is úgy vannak: bemutatókra jön a sajtó, erről írnak kritikát, rendszerint ilyenkor ül páholyokba a protokoll — ha ez sikerül, sikerült a produkció. Mondani sem kell, mennyire hibás hozzáállás ez; indokolt esetekben még anyagi kihatások árán is érdemes elejét venni ilyen és ehhez hasonló momentumoknak. A szereplők fellépti díja sem változik! (Botrányosak például a „takarások”: Az Aida nézőinek jelentős hányadát zavarta a kulisszák mögött, oldalról előcsellengők, civilruhások, jelmezesek figyelmen kívül hagyása, illúzióromboló sétálgatása.) Jogos igény követeli tehát akár negyedik előadásban is a premierhez hasonló hozzáállást. Nem rendezett megnyugtatóan — ismét anyagi szempontokból — a zenekar összetétele sem. Bár művészileg idén sem támaszthatunk döntő kifogásokat, mégis megoldatlan állapot, hogy a hazai nyár leginkább szemmel tartott kulturális vállalkozásához, a Szegedi Szabadtéri Játékokhoz csupán a jelentkezőkre hagyatkozva állítják össze — verbuválják — a zenekart. Az orchesterben évről évre ismerős arcokat találunk, zömében a szegedi színház muzsikussait, akiket a színiévad alaposan kihasznál, s akik közül csak néhányan engedhetik meg maguknak, hogy távol maradván a szabadtérről, ideiglenesen, legalább két évente vakációhoz juszanak. A művészethez igazán elengedhetetlen pihenéshez. Megoldást nem a szegedi zenekar törzsgárdájának felmentése kínál (már azért sem, hisz nélkülük lehetetlen stabil hangszercsoportokról gondoskodni), hanem az egyebütt, máshol, más indokokkal már gyakran felemlegetett, türelmetlenül sürgetett szegedi filharmonikusok, mint önálló társulat létrehívása. Ami a szegedi koncertélet, színházi operakultúra és a szabadtéri játékok zenés darabjainak művészi színvonalát egyaránt garantálná!

Bár külön-külön, az ideai előadások értékelésénél, részletekben kitérünk rá, szót érdemel — mert közös nevezőt igényel, másfajta, a kőszínházitól alapvetően különböző, ha tetszik, újszerű nézőpontot — a szabadtéri darabok *rendezése*. És termé-

szetesen a hozzá szorosan hangolódó díszletezés, jelmeztervezés, a balettek koreográfiai. A játékok igazgatósága dicsérendő következetességgel oly módon igyekszik megválogatni a rendezőket, hogy ugyanazt a darabot — ha többször kerül másorra — lehetőleg alkalmanként más elképzelések tervezzék. Változnak a rendezők akkor is, ha első látásra úgy tűnik: tíz év óta zártkörű, néhány neves rendező-díszletező-jelmez-koreográfus stáb dominál a téren. Mikó András, Szinetár Miklós, Vámos László; Varga Mátyás, Fülöp Zoltán; Márk Tivadar; Barkóczy Sándor — íme a leg-szorosabb törzsgárda, akiknek sorához új nevek társulnak. Egy színház, melynek fundamentumait csak imént sikerült biztos talpakra tudni — konzekvensen igényli vezető apparátusának szemléleti egyöntetűségét. Azokat a visszatérő művészeket, akik elképzelik, kimódolják, kikristályosítják a színpad sajátos struktúráját. Csakis így sikerülhetett *folytonosságot* teremteni az évente megújuló játékokon, csak így juthatott el például az idei Bánkkal Szinetár Miklós, az Aidával Mikó András, Varga Mátyás, Barkóczy Sándor ahhoz a rendezésbeli, díszletkonstrukciós, koreográfiai megoldásokhoz, ami következetesen magában hordozza a sajátosan szabadtéri, helyes irányban kifejlesztett stílusjegyeket. És így tudott szakítani a korábbi gyermekcipős látványértelmezéssel a János vitéz rendezője: Kertész Gyula, aki — különféle minőségében dolgozva a téren — évek során szerzett tapasztalataival tisztázta magának: az állatszereplős-csinnadrattás-görögütözes mozgáselemek összessége nem feltétlenül a közönségsiker sine qua non-ja. Az idei előadások színreállító már nem a kőszínházi elképzelések felnagyítását szorgalmazták. Egyáltalán meg sem kísérelték — a színpadszűkítés hagyományosan kőszínházi módszereivel — a monstrum színpad Prokusztesz-ágyába szorítani a művek kamarajeleneteit. A néhány szereplős szituációkban, duettekben, tercettekben, vagy az előzményekhez nehezebben kapcsolható belső, interieurképekben harmonikusan alkalmazták a fényeffektusok kőszínházban egyelőre ismeretlen gazdagságú potenciáját; máskor kórusok, statiszták passzív jelenlétével, vagy könnyen-gyorsan mozdítható, a tér megfelelő pontjaira hangszlyt adó díszletelemekkel vezették le — kívánt helyre, kívánt arányokra — a színpad extenzív méreteit.

A szabadtéri darabok előkészítésekor a kőszínházinál talán fontosabb körülménynek számít a *rendező helye* a próbákon. Ebből a szempontból sem haszontalan előny a törzsgárda rutinja; a hétezres nézőtér fizikai tengelyére, körülbelüli felezőpontjára kell tervezni a színpadról nyert összkép „eszmeileg” legteljesebb élményét. Folytathatók a sort: a színházelemzés megannyi részletkérdést biztat papírra, a szabadtéri színházé különösen, mert egyre divatosabb, országszerte, európai sőt világviszonylatban is — és metodikája kevésbé kidolgozott. Az idényszínházak alapvető problémája: miként képesek *rendszeresen megújítani* — a hosszabb szünetekben biztonságos talonban tudni — mindazt a technikai-művészeti apparátust, ami egy színház működésétől elválaszthatatlan. A szegedi játékok idei eseménynaptárában megkérdőjelezhető, vajon szerencsésen osztották-e szét az előadásokat; esőszüneti napok nélkül, a finálé három estjére három műsornapot hagyva. (Egy előadást kíméletlenül lemosott az eső, s a másnapot csak irreális körülmények között tarthatták. Tudomásom szerint hasonló „cipő” szorított a Margitszigeten is!) S arról sem haszontalan beszélni, mennyiben állnak rendelkezésre megfelelő „tartalékok”, akik a szólisták esetleges-kényszerű visszalépésével művészileg is biztosíthatják az előadások zavartalanságát.

A továbbiakban — műfajok szerint csoportosítva — röviden visszatérünk az 1968-as Szegedi Szabadtéri Játékok bemutatóira.

(Folytatjuk.)

MŰVÉSZEK A TISZA PARTJÁN

PINTÉR JÓZSEF

Aki Szeged képzőművészetének múlt század végétől tartó fejlődését vizsgálja, az rájőhet arra, hogy helyi ábrázoló-kultúránk előrehaladásá-

ban egy-egy lelkes ember milyen sokat számított. Ha Pintér József munkásságáról akarunk szólni, mindezt figyelembe kell vennünk.

SZERVEZŐK KÖZÜTT

Tisza-parti városunk művészeti életét szervezeteileg 1899-től, a Szegedi Képzőművészeti Egyesület megalakulásától irányították. Az egyesület akkori titkára, *Erdélyi Béla* volt. Az ő lelkes tevékenységének köszönhető, hogy az *első országos jellegű tárlat* 1900-ban